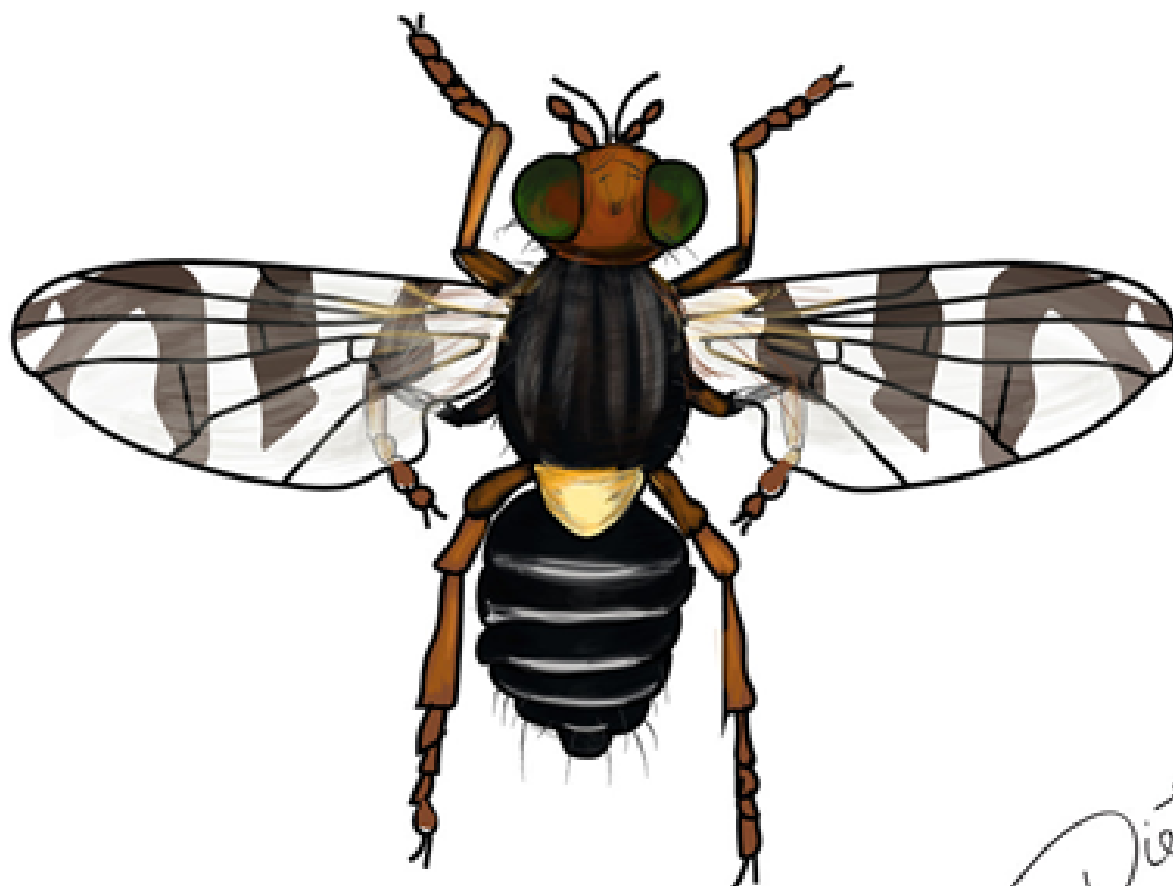

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
94. szám, 2019. május

Dieter

Tartalom:

Rovarász elődeink — MRT hírek — Rövid hírek

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben:
Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Balázs Klára (BK),
Merkl Ottó (MO), Koczor Sándor (KS),
Nagy Barnabás (NB), Puskás Gellért (PG),
Rédei Dávid (RD), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SzD), és Szócs Gábor (SzG).

Szerkesztőség:

SZIE, Kertészettudományi Kar, Rovartani
Tanszék,

1118 Budapest, Ménési út 44.

Telefon: 3057219

drótposta: haltrich.attila@kertk.szie.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)

1088 Budapest, Baross utca 13.

www.rovartani.hu

A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovartani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2018)

Elnök:	Vig Károly
I. alelnök:	Merkl Ottó
II. alelnök:	Szócs Gábor
Titkár:	Puskás Gellért
Előadásszervező:	Koczor Sándor
Szerkesztő:	Merkl Ottó
Pénztáros:	Szalóki Dezső
Ellenőr:	Balázs Klára
Jegyző:	Szőke Viktória

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a **SZIE Kertészettudományi Karán**, az „E” épület E/2 termében (Budapest XI., Ménési út 45), délután 4 órakor.

Illusztráció

Címlapon:

Keleti cseresznyelég

Rhagoletis cingulata (Loew, 1862)
(Diptera: Tephritidae)

Rajz: Somogyi Réka („Dieter”)

Számomra nagy élmény volt a rovarokat tenyésztők bemutatkozása a márciusi előadóülésünkön. Amikor az előadásait néztem, még nem tudtam, hogy mint új Terrarisztikai Tagozat, csatlakozni fognak a Társasághoz. Csak azt láttam, hogy fiatalok, érdeklődők, lelkesek.

Lehet, hogy ők helyettesítik majd az annyira hiányolt új gyűjtőket?

Ha jól meggondolom, azért régen sem voltunk sokkal többen, akik rovargyűjteményeket hoztunk létre.

Mi ott kinn, Erdélyben, ismertük egymást és a két kezünkön (vagy csak az egyikén?) megszámlolhattuk, hogy hányan vagyunk.

*Emlékszem, amikor egy nálunk jó pár évvel fiatalabb barátunk csatlakozott a lepkegyűjtők táborához. Örültünk neki, néha haragudtunk is rá, mivel közös gyűjtéseink alkalmával gyorsan elkapkodta az orrunk elöl az általunk megpillantott példányokat. Aztán megtudtuk, hogy az édesanyjával együtt kivándorolnak Németországba, méghozzá, az Alpok lábához. Már előre örvendeztünk, hogy micsoda ritka, csak ott élő *Erebia*-fajokkal fog majd minket megörvendeztetni.*

De csalódnunk kellett, ugyanis kinn megváltozott, mint írta, ott „már nem divat” a gyűjtés, ráadásul szigorúak a természetvédelmi szabályok, viszont majd készít a lepkékről szép felvételeket, már meg is vette a hozzávaló felszerelést...

Nagy csalódás volt ez akkor nekünk, nem sejtettük, hogy egy évtizednek sem kell eltelnie, és mi is inkább csak lepkefényképekben gyönyörködünk.

HA

Rovarász elődeink

Werner Heinz Muche (1911–1987)

Heinz Muche és Elisabeth 1940-ben

Heinz Muche nem volt Társaságunk tagja, s neve sem ismerős a legtöbb magyar rovarász számára. Hát akkor miért fontos, hogy emlékezzünk rá? Azért, mert ő az az ember volt, kinek kalandos életútját minden bizonnyal sokunk szeretne volna végigjárni.

Hányan álmodoztunk serdülő korunkban – meg később is – arról, hogy Xántus Jánosként, Molnár Gáborként, Kittenberger Kálmánként járjuk a távoli tájakat, gyűjtünk a tudomány számára, no meg valahogy meg is éljük belőle. Nem sokunknak sikerült megvalósítani ezeket az álmokat.

Heinz Muche volt talán egyike azoknak az utolsó zoológiai-entomológiai gyűjtőknek, kik a „klasszikus” módon keresték meg kenyerüket, élték életüket.

Werner Heinz Muche egy kelet-németországi kisvárosban, az akkor alig 17 ezer lakosú Radebergben, 1911-ben született. Szerencsére a család a városka szélén lakott, így Heinz már ötéves korában elkezdhetette entomológiai karrierjét. A közeli erdőn-mezőn tücsköt-bogarat összeszedhetett, akkoriban még volt belőlük elég a szabad természetben. Ám a serdülőkorban ez a gyerekes érdeklődés elmélyült és összpontosult, kiváltképpen azután, hogy az egyik karácsonykor értékes ajándékot

kapott: Edmund Reitter *„Die Käfer des Deutschen Reiches”* (A Német Birodalom bogarai) négykötetes művét. Ez eldöntötte, hogy elsősorban bogarász legyen. Előbb azonban beiratkozott a Kertészeti Szakiskolába. Ez az iskola kedvére való volt, mert a szabadban folytatott gyakorlatok idején is sok rovarral találkozhatott és megismerhette azok életét. Tizenhat éves korában belépett a „Rovarvilág Barátai” elnevezésű, drezdai rovarász egyesületbe. Ennek tagjai főleg a rovarok iránt érdeklődő, egyszerű emberek voltak, amatőrök mind. Heinz hamarosan közkedvelt előadója lett a társaságnak, mert fiatal kora ellenére alapos entomológiai ismeretekre tett szert.

Állattani ismereteinek gyarapodásában igen nagy szerepe volt Max Hinsche-nek (1891–1939), a tapasztalt, világot járt zoológiai gyűjtőnek, vadásznak. Hinsche nem csak a vadászathoz értett, hanem az állatpreparáláshoz is. Heinz szorgalmasan tanult tőle, és hamarosan elsajátította a cserzés, a madár- és emlőspreparálás technikáját. Mondhatni, hogy ettől fogva már céltudatosan készült arra, hogy Hinsche-hez hasonlóan eljusson egzotikus tájakra, ott tanulmányozhassa az állatvilágot, s gyűjthessen zoológiai példányokat a múzeumok és a nagy magángyűjtemények számára. Természetesen a saját rovargyűjteményét, mely főleg bogarából, de lepkékből és hártyásszárnyúakból is állt, továbbra is növelte. 1931-ben útra is kelt, mégpedig az akkori időkben még ugyancsak veszélyesnek tartott Macedóniába és Montenegróba. A felszerelés, mely majdnem kizárólag a gyűjtéshez szükségesekből állt, befért egy hátizsákba és egy kis bőröndbe. Kétségtelen, hogy teljesen más környezetbe jutott itt, mint amit otthon megszokott. Visszaemlékezéseiben említi, hogy a szegénység olyan nagy volt, hogy a lakosság jó része szinte éhezett, majdnem csak hagymán és kukoricakenyéren élt. Száz dínárért és egy kiszolgált nadrágért sikerült egy kis szamarat szereznie, ami aztán egyetlen útitársa volt az első, többhónapos gyűjtőút során. Bejárta Monenegró hegyeit, és nem csak rovarokat, hanem hüllőket, madarakat és kisemlősöket is gyűjtött. A madarak húsán élt, s a kitömött bőröket a többi gyűjtött anyaggal együtt elküldte megrendelőinek. Ezek egyik legfontosabbika a drezdai Zoológiai Múzeum volt, mellyel életre szóló kapcsolatot épített ki.

Hűségesszamarától megszabadulva Albánia felé folytatta útját. May Károly könyve, „A szkipetárok földjén” igazi kalandokat ígért az akkor még teljesen vad és ismeretlen Albániában. Hellyel-közzel talán volt is ebben valami realitás, habár Heinzt csak egyszer fenyegették meg a hegyilakók: tudni akarták, ugyan mi a csudának szed össze mindenféle „rusnya férget” – talán varázsszert készít belőlük? Heinz elfogadható válasszal nyugtatta meg őket: nem varázsszert, hanem gyógyszert fog a rovarokból készíteni! A rövid hazalátogatással megszakított balkáni kalandozás mintegy 4 évig tartott. Óriási, hasznos tudományos anyagot eredményezett. Saját gyűjteménye is szépen gyarapodott, s tudása is, mert az utazás során megtanulta a nyelvet, melyet a montenegrói hegyek emberei beszéltek.

Németországba visszatérve a Staundinger és Bang-Haas rovarkereskedésben (akkor még volt ilyesmi!) dolgozott, majd 1936-ban a tharandti Erdészeti Főiskola nagytekintélyű professzora, Heinrich Bernward Prell (1888–1962) asszisztense lett. Entomológiai kutatásainak eredményeit rendszeresen publikálta már akkor, cikkei a különböző rovarügyi folyóiratokban jelentek meg. Útiélményeiről is rendszeresen beszámolt, újságcikkekben és egy-két önálló könyvben.

Utazási kedve, az a bizonyos német „Fernweh”, azaz vágy a távoli tájak iránt, azonban nem hagyta nyugodni, s 1937 nyarán megint útra kelt. Ezúttal Olaszország, Szardínia, Málta és Észak-Afrika volt az úticél. Líbiában pokoli meleg fogadta (gyakran 50 °C) de sikerült asszisztensnek felfogadnia néhány ottani arabot, akik jól bírták ezt az időjárást – s így szép rovarzsákmányt sikerült összegyűjteni. Egy hosszú sivatagi vándorlás után elért egy oázisra, ahol különösen gazdag rovarfaunára bukkant. Innen visszafordult, majd Tripolin át visszatért Németországba. 1939-ben feleségül vette Elisabeth Minna Förstert. A gyermekáldás nem váratott sokáig egy fiuk született, Bodo (1939–2017). Érdemes Bodoról is néhány szót szólni itt. Apjától öröklött érdeklődése a természettudományok iránt nagyszerűen párosult rendkívüli szobrásztehetségével. Kitanulta a preparálást, és főként a nagyemlősök dermoplastikai kikészítésére specializálta magát. Afrikában, Nagy Endre merui szafáriparkjában hosszú éveken át dolgozott, majd Ausztráliába költözött, ahol elismert állatszobrászként tett hírnévre szert. Jó barátom, kiváló ember volt.

Heinz és felesége nagy szorgalommal magánpraxist épített fel. Tanszereket, természetrajzi szemléltető példányokat készítettek iskolák számára, rovarokkal kereskedtek és preparálást vállaltak intézmények és magánszemélyek számára. A sikeresen működő vállalkozást azonban hamarosan veszteség érte, mert 1940-ben Heinz megkapta a Wehrmacht behívóját. A kiképzés után Belgiumba, majd Franciaországba került, onnan pedig Olaszországon keresztül Tunéziába. Természetesen minden szabad idejében rovarászott, és a gyűjtést hazaküldte, hogy felesége minél előbb feldolgozhassa. Ennek ellenére az üzletet előbb-utóbb be kellett zárni. Heinz 1942-ben francia fogságba esett, de rövidesen átadták őt az amerikaiaknak. Szerencséjére, mert fogolytársaival együtt az Egyesült Államokba vitték, ahol egy hadifogolytáborban favágóként dolgozott. Itt is feltalálta magát, s minden szabad idejét gyűjtésre és a természet megfigyelésére használta. Tevékenysége feltűnt a tábor vezetésének, és megtették őt az erdészet kártevő rovarainak ellenőrévé. Mivel hamar elsajátította az angol nyelvet, rövidesen természetrajzi előadásokat is tartott a közeli település iskolájában.

A gyűjtött anyag is szépen szaporodott, s 1946-ban öt nagy faládba csomagolt értékes gyűjteményével együtt hazatérhetett.

A Muche tanszerkészítő cég laboratóriumában, 1940

Heinz és unokája Ausztráliában, 1980

Miután a gyűjteményt különböző múzeumok megvették, ismét beindíthatták a háború alatt beszüntetett természetrajzi szaküzletüket. Mivel a Staundinger és Bang-Haas ekkoriban bezárt, Heinz átvette a cég rovaranyagát is. 1949-ben a stuttgarti „Entomologische Zeitschrift”-ben beszámolt amerikai élményeiről. A háború után gyorsan fejlődő tanszerkészítő vállalat néhány éven át sikeresen működött, ám az NDK nem volt kedvező a „maszek” vállalkozásoknak, s így 1961-ben a Muche cég be is fejezte pályafutását. Heinz érdeklődése, elhivatottsága az entomológia iránt továbbra is megmaradt. Feldolgozta utazásainak, gyűjtőtevékenységének és rendszertani kutatásainak anyagát. Számos közleménye jelent meg a különböző entomológiai folyóiratokban.

Mindezzel párhuzamban újabb utazássorozatra is sor került. Ezúttal Görögországba utazott, ahol megint csak egy számár társaságában bejárta a félsziget tájait, gyűjtötte a rovarokat és hüllőket, tanulmányozta az élővilágot. A gyűjtött anyag tudományos feldolgozását javarészt a drezdai múzeum vállalta. 1960-ban Törökországot járta be, s a következő években számos hosszabb-rövidebb gyűjtőutat tett meg a Balkánon. 1965-ben majdnem az egész Muche-gyűjtemény, a Staundinger és Bang-Haas gyűjteménnyel együtt a drezdai Állat-

tani Múzeumba került. A Tenthredinidae-gyűjtemény pedig Frank Koch-hoz, Berlinbe költözött. A gyűjtemények eladásából származó összegből újabb gyűjtőutakat valósíthatott meg, s így 1964-ben eljuthatott Mongóliába is. Heinz Muche tudományos munkássága, főleg a növényevődarazsak (Symphyta) alrendjére irányult, s ezáltal már nem csak Németországban, hanem nemzetközi szinten is ismertté vált. Kutatási területe főként a levéldarazs-alkatúakra (Tenthredinoidea), s azon belül a Tenthredinidae és Agridae családokra, továbbá a szalmadarazsak (Cephoidea) öregcsaládjára összpontosult, de számos bogárcsaláddal is foglalkozott. Ezek közül főleg az ő idejében alkonybogárféléknek (Alleculidae) nevezett, s ma már Alleculinae alcsaládként ismert gyászbogarakkal foglalkozott, de számos munkájában a lemezescsápúakkal (Scarabaeoidea) is. Mintegy 30 tudományra új faj került elő gyűjtéseiből, míg munkássága elismeréseként 25 fajt neveztek el róla és feleségéről, Elisabethről. Ám az utazások is tovább folytatódtak, s 1966-ban újabb gyűjtőútra utazott Mongóliába.

1967-ben feleségével Elisabeth-tel együtt meghívták a Szovjetunióba. Ez a meghívás új kutatóterületek hozzáférhetőségét jelentette, amit Heinz a szokásos energiával ki is használt. Az elkövetkező években nem csak Oroszországot, hanem az akkori szovjet tagköztársaságok jórészét is bejárta.

A Közép- és az Észak-Kaukázus hegyvidékein, Örményországban s Közép-Ázsia tájain gyűjtött. Összesen 23 gyűjtőutat tett Tadzsikisztánba, Üzbegisztánba és Kirgizisztánba, s tizenkettőt a Kaukázusba.

1970-ben Afrikába is ellátogatott, hogy ott élő fiával találkozhasson. Elisabeth ugyanebben az évben bekövetkezett halála után Heinz szinte állandóan úton volt. Amikor Bodo fia 1980-ban Ausztráliába költözött, oda is ellátogatott.

Szerencsésnek mondhatom magam, hogy hosszú gyűjtőutat tehettem vele Queenslandba és Új-Dél-Walesbe. Nagyszerű útitárs volt, mindig jó humorral vette a nehézségeket is, a legkisebb élvezetnek – mint egy pohár bornak, finom kávénak – is tiszta szívből tudott örülni. Minden egyes megfogott rovarat kincsként becsült, energiája szinte kimeríthetetlen volt.

Egy közép-ázsiai utazás során, 1987 júniusában súlyosan megbetegedett, kórházba került. Innen Berlinbe szállították, ahol kórházban ápolták, de sokat próbált szervezete már nem bírt megküzdeni a betegséggel, és 1987 szeptember 10-én Heinz ismét útra kelt: az örök bogarászmezőkre.

Nem csak kiváló entomológust veszítettünk el vele, hanem egy úgyszintén kiváló, hűséges barátot is. Mindenki, aki ismerte, szeretettel és tisztelettel őrzi emlékét.

Heinz Kazahsztánban, 1970 (?)

Források

Személyes közlések és fényképek magától Heinz Muchétól, valamint fiától, Bodo Muchétól és annak özvegyétől, Robyn Muchétól.

Wolfgang Seiffert: W. Heinz Muche (1911–1987). Lebensstationen eines Raderberger Naturforschers. – *Raderberger Blätter* 13. Persönlichkeiten.

Hangay György, Sydney

MRT-hírek

A Magyar Rovartani Társaság Választmánya ülést tartott 2019. április 26-án 15 órától (helyszín: Szent István Egyetem Kertészettudományi Kar), amely során számos napirendi pontot vitatott meg. Ezek közül a legfontosabbakat emeljük ki.

A Választmány **három új tag** belépési kérelméről döntött. Mindhárom kérelmet jóváhagyta a testület, így a Tagtársak között üdvözölhetjük Varga Zsófiát, László Márkot és Sáringer-Kenyeres Marcellt.

A Magyar Rovartani Társaság nemrég Zöld Forrás **pályázatot adott be**, ennek részleteiről is kapott tájékoztatást a Választmány. A sikeres pályázat a rovarászkiwandulást és a Soroksári Botanikus kertben zajló faunisztikai kutatást támogatná, valamint az Év rovára kampány bővítésére is felhasználható forrást jelentene. Ezeknek a megvalósítása a következő év feladata lenne. A Választmány a Társaság nevében is köszönetét fejezi ki a pályázat íróinak, és bízik a kedvező elbírálásában.

A lehetséges **2020-as év rovára jelölteket** is megvitatta a Választmány. Mivel 2020-ban kiemelt figyelmet kapnak az ökoszisztéma-szolgáltatások, ehhez kapcsolódóan jelölte ki a Választmány a leendő jelölteket összekapcsoló témát. A rovarokhoz köthető ökoszisztéma-szolgáltatások közül egy mindenkit érintő, kevésbé ismert és ritkán említett, ám kiemelkedően fontos témát választott: a lebontást. Ezen belül a majdani jelöltek három különböző ágát képviselik majd ennek a jelentős tevékenységnek.

A Választmány döntést hozott egy, a Rovartani Társaságon belül létrejövő **új tagozat** elfogadásáról. A Társaság alapszabálya lehetőséget ad tagozatok létrehozására, így a döntés értelmében a Magyar Rovartani Társaság új, a rovarterrisztikával foglalkozó Tagtársak által alkotott tagozattal bővül. Az új **Terrarisztikai Tagozat** megalakulásának részletes kidolgozására ezután kerül sor.

Szőke Viktória jegyző

Fotó: Haltrich Attila

A Választmány ülésének résztvevői, 2019. április 25.

Rövid-hírek

Néhány gondolat közelgő pusztulásunkról

Érdeklődéssel, ugyanakkor szomorúan olvastam Haltrich Attila figyelemfelkeltő írását a Rovarász Híradó 2018. decemberi számában, a „Régen minden sokkal jobb volt...” kezdetűt. Majd így folytatta: „Mintha nem lenne már annyi rovar sem, mint régen...A fecskék számának drasztikus csökkenése, ami (részben) összefügg a rendelkezésre álló (rovar) táplálék mennyiségével...De arra is sokan emlékeznek még, hogy hogy nézett ki az autó eleje, szélvédője régen egy balatoni kiruccanás után. És most?... Szárazság? Szúnyogirtás? Nem tudom...” (részletek).

Ezekről a gondolatokról nekem is eszembe jutott a múltból néhány emlékkép. A régi autónk hűtőrácsa, amiről még gyermekként óvatosan gyűjtöttem be a színes szemű böglyöket, a pompás, kék gyakori acsákat és a nagy gyöngyházlepkéket. Ma pedig valóban szúnyogot és legyet is alig talál a gyűjtő.

Az egyik nyáron a kertünkben lévő mogyoróbokron a ritkán szem elé kerülő fadarázsölő fürkész (*Aulacus striatus*) néhány egyedét fedeztem fel. Nem sokáig örülhettem nekik, mert a szomszéd lepermetezte a szőlőjét. A szél a mogyoróbokrunkra hozta a permetet, s másnap az *Aulacus*-oknak csak tetemeit találtam a leveleken. Élő egyedekkel soha többé nem találkoztam azon a helyen. A mérgek „csak” a kártevő rovarokat pusztítják el, erre lettek kifejlesztve. Vagy talán még sem?

„Napi egy alma, az orvost távol tartja.” Régi közmondás, és igaz is! Csak nem a mai almákra. Hiteles forrásból tudom, hogy amíg egy alma manapság megérik és a boltokba kerül, addig 13-szor permetezik le! Természetesen „a termelés növelése érdekében!” Kukacok nélküli és szép, pirosra fényezett almák ezek. De vajon merjünk-e még ezek után enni belőlük?

Ma már az ember ezer tonna számra szórja a földekre a mérgező vegyszereket.

Sokat szoktam biciklizni. Ebből a perspektívából összehasonlíthatatlanul többet lát és tapasztal az ember, mint autóban ülve. Hamar megtanultam, hogy zsebkendő mindig legyen nálam kéznél, mert

amikor az útszéli földekre kipermetezik a rákkeltő mérgeket, abból a biciklis is bőven kap. „A termelés növelése érdekében!”

Aztán a kerékpárról azt is látni lehet, amikor az öreg parasztbácsi haragszik a zöld, illatos füre, mert az ki mert nőni a háza körül, meg a gyümölcsösében. Erre hozza a gyomirtót, és másnapra úgy néz ki minden, mintha az amerikai légierő napalmot dobott volna le a kertjére. Ott aztán egy jó darabig se lepke, se bogár, se élet... A talajlakó élővilágról, meg a földalatti vizekről nem is beszélve.

Dolgoztam méhészetben. Augusztus felé, amikor a napraforgó virágzik, még javában serénykednek a méhek, és gyűjtik a nektárt meg a virágport. Mégis, egy alkalommal a két méter magas napraforgószárat szétnyitva döbbenetes kép tárult a szemünk elé! A talaj borítva volt elpusztult méhek ezreivel! Valóságos méhtemető volt a lábaink alatt. Aztán kiderült, hogy a méregben áztatott, becsávázott vetőmag eredményezte a méhek tömeges elhullását. Ha a méheket kipusztítjuk, bizony nem lesz, aki a gyümölcsfákat, meg a többi haszonnövényt beporozza.

Töredékére csökkent a hazai fecskeállomány! Talán nem is olyan nehéz rájönni a valódi okokra, hogy miért? A fecske csak ott él meg, ahol van neki rovartápláléka. Ahol nincs, onnan végképp elköltözik. A vegyszerekkel tömegesen irtjuk a hasznos és a káros rovarfajokat egyaránt. Többek között a szúnyogokat, amelyek a fecskék egyik fő táplálékát képezik.

A tavasszal és ősszel vonuló fecskéinket pedig tízezzel fogdossák össze csapdákkal és hálókkal a dél-európai országok lakói, hogy elfogyasszák őket. Mindeközben itthon milliókat költünk madaraink védelmére.

Az eddig említett szomorúbbnál szomorúbb tényekről mindannyian hallottunk már.

De nézzük csak meg, vajon mi lapul az ilyen dolgok hátterében? Negatív emberi tulajdonságok, amik korunkban mintha kezdenének felértékelődni: a kalmárszellem, az azonnali, nagy haszon reménye, az ember hatalom vágya, mohó pénzszeretete, a mértéktelen kapzsisága és gögössége. Ezeket kellene legyőzni, megszüntetni, mert ezek az igazi kiváltó okok! A többi mind csak következmény. Akkor nem pusztítanánk tovább a természetet és nem játszanánk el a leigázót.

Az elmúlt évtizedekben egyre több, délről északra nyomuló rovarfaj tűnik fel hazánkban. De még gerincesek is megjelennek, mint például az aranysakál. Ugyanakkor embertömegek áramlását figyelhetjük meg szintén délről északra. A forróból a hűvösebb felé. Mind Latin-Amerika és Észak-Amerika viszonyában, mind Afrika, a Közel-Kelet és Európa viszonyában igaz ez.

Észre kell vennünk, hogy ezek az események összefüggenek egymással, és egy rohamléptekkel közeledő katasztrófa figyelmeztető előjelei! És a kataklizma alól egyetlen ember sem fogja tudni kivonni magát.

Nagy örömmel hallottam, hogy Németországban be akarják tiltani a dízelüzemű járműveket, hiszen a dízelolaj égéstermégeinek már régóta köztudott a rákkeltő hatása. De ez csak csepp a tengerben. Helyesebben: egy elkésett csepp a végtelen óceánban!

Ne legyünk vakok, se naivak ezeknek az eseményeknek a megítélésében. Felesleges továbbra is ártatni magunkat. Merjünk szembenézni tetteink szörnyű következményeivel, és kimondani, hogy a pusztító folyamatok megállíthatatlanok. Ha meg lehetett volna állítani, már rég megállítottuk volna. Ha a Földet meg tudtuk volna menteni, bizony már rég megtettük volna! Sajnos ezek a negatív események a valóságban gyorsuló tendenciát mutatnak. Nem, hogy megállítani és visszafordítani, de a gyorsulást lassítani sem vagyunk képesek!

Akkor miért csapjuk be önmagunkat?

Mi, emberek. A *Homo sapiens*! Aki az okostelefonjával az okos zebrán, okos rendőrlámpák fényében átkel az úttesten! Miközben a koromfekete dízelgőzt jó mélyen letüdözi. De persze ezt is csak okosan!

Az ember! Aki az élettelen Holdra meg majd a Marsra fel tud mászni halott por- és kőmintákért, de a mohóságát, az önzését és a gyűlölködését mind a mai napig nem tudta felváltani józan észre, mértékletességre és szeretetre.

Ha Linné ma közöttünk lenne, a *Homo sapiens idioticus*-t új alfajként írhatná le. Teljes joggal. És sajnos nem túlozna.

Van ennek a majomforma valakinek egy kiábrándító ismertetőjele. Hogy hallja ugyan a vészharangok zúgását, de ahelyett, hogy észhez térne és mentené, még ami menthető – valami mást tesz. Úgy dönt, hogy visszamászik arra a fára, melyről úgy véli, hogy valamikor régen lemászott róla. Felmá-

szik a csúcs közelébe, hogy jól beláthassa leigázott, felperzselt területét. Kapaszkodni ugyan nem nagyon tud, hiszen bal kezéhez és bal füléhez hozzá nőtt a mobilja, jobb kezével pedig rendületlenül fűrészeli maga alatt az ágot. És csak fűrész, fűrész megállíthatatlanul...A kérdés csak az, hogy meddig? Egy biztos: hamarosan leszakad alatta az ág!

Véglegesen tönkretettük a Földünket. Végzetesen kizsákmányoltuk, kiszipolyoztuk és agyonmérgeztük. Évtizedek sem kellene és az Istentől kapott ideiglenes lakóhelyünk forró katlanná fog válni, ahol szenvedni fog az ember és kínlódni fog minden állat.

Láttunk már a mostani jegesmedvékről fényképet? Én alig hittem a szememnek! Élő csontvázként, reménytelenül kóborolnak a még megmaradt, de lábaik alatt rohamosan olvadó jégtáblákon.

És mi lesz velünk, ha majd valóban eljön az a nap, amikor szembesítenek bennünket rémtetteink valóságos következményeivel?

Csodálkozunk, hogy nyaranta már elviselhetetlen a napsugárzás? Hogy kezd eltűnni a rovarvilág, és egy répalepke látványával is be kell majd érünk? Csodálkozunk, hogy egyre több a szökőár, az özvívízszerű felhőszakadás, az árvíz, az aszály?

Nem kellene ezeken csodálkoznunk. És azon sem, hogy egyre több a földrengés. Rázkódik kínjában a Föld, hogy levesse magáról azt a valakit, aki az eredetileg gyönyörű, zöld paradicsomot élettelen, halott pusztasággá tette.

Mert a Föld előbb-utóbb bosszút áll az őt pusztító emberen.

Sipos Bánk Botond (Fajszt)

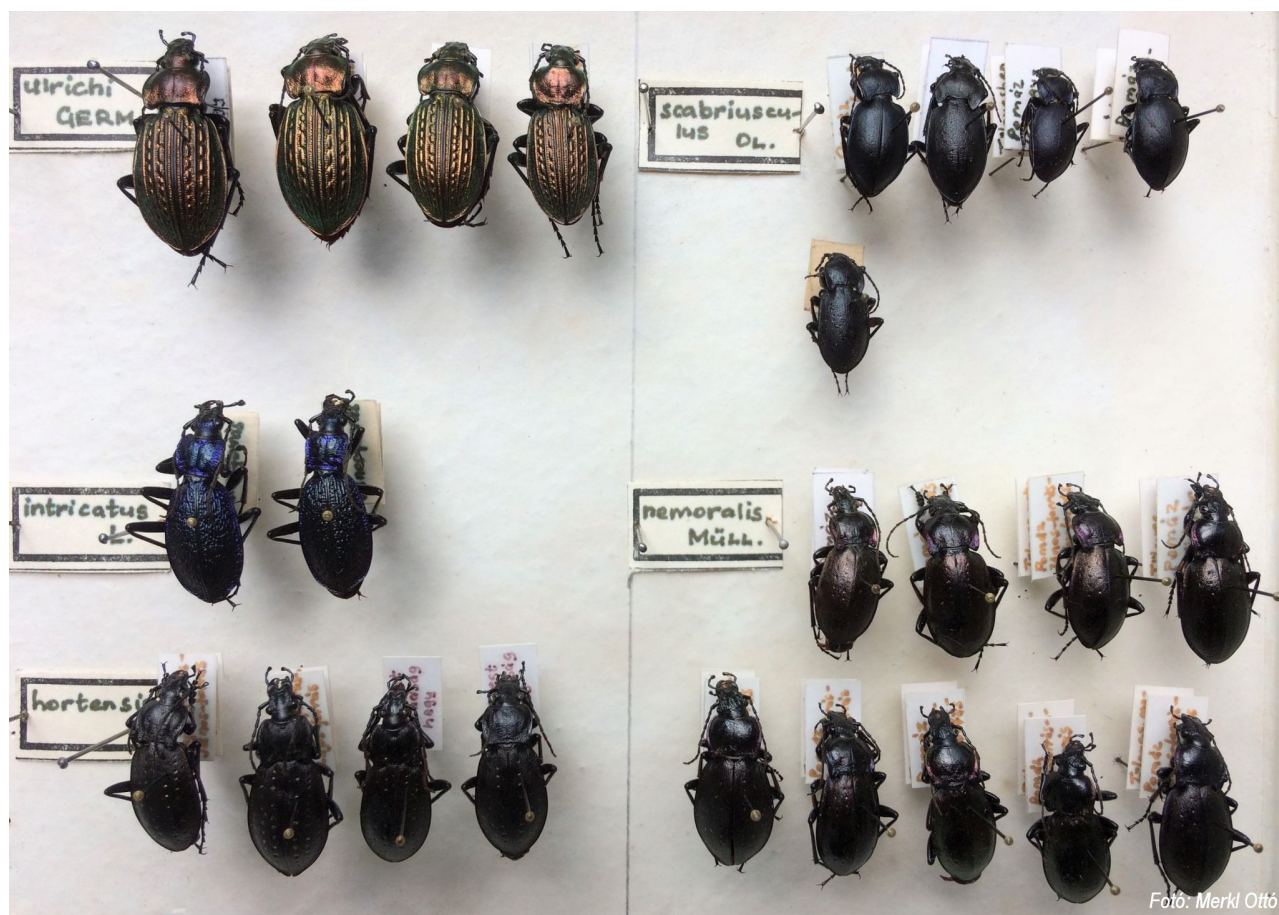
Társaságunk lehetőségeihez mérten mindig is igyekezett tenni a rovarok és ezen keresztül a természet védelméért. Saját programjainkon kívül is rendszeresen részt veszünk az Állatszeretet Fesztiválokban, a TerraPlazán és hasonló rendezvényeken, valamint céljaink között szerepel olyan területek felkutatása is, amelyek az ott élő fajok alapján értékesek, de még nem védettek, hogy a nemzeti parkoknak javasoljuk a védetté nyilvánításukat.

a Szerkesztőség

Ajándék a Magyar Természettudományi Múzeumnak

A Magyar Természettudományi Múzeum tulajdonába került néhai Szajáni Béla bogárgyűjteménye. A nagyjából 40×50 centiméteres üvegfedelű fiókokban őrzött anyag 1730 példányból áll, melyek többsége Budapestről és tágabb környezetéből származik. Precízen cédulázott, szépen preparált bogarak, a lelőhelyeik nyújtotta faunisztikai értékük mellett kiállításokra is jól felhasználhatók. A gyűjteményt – szabályos ajándékozási szerződéssel – a gyűjtő özvegye, Szajáni Béláné, született Salomváry Erzsébet adta át; ő hosszú ideig múzeumunk könyvtárának vezetője volt. A gyűjteményt én magam szállítottam be a múzeumba 2018. egyik napfényes novemberi délelőttjén Erzsinek a Kis-Sváb-hegy lejtőjén lévő otthonából.

Merkl Ottó (MTM, Budapest)

Részlet Szajáni Béla bogárgyűjteményéből (fotó: Merkl Ottó)